

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
 Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
 Кафедра української мови та культури

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Проректор з навчальної роботи

Молухін
 «11» 06 2021

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Для всіх галузей знань, спеціальностей і освітньо-професійних програм

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	1 (2)	90/3	17	17	–	56		-	Іспит
Заочна	1, 2	90/3	6	4	–	80	К (2 с)	-	Іспит

Індекс: НБ – Нф – Нсп./21 – 1.1

Індекс: НБ – Нф – Н сп.з/21 – 1.1

СМЯ НАУ РП (12.01.01)–01–2021

Система менеджменту якості.
Робоча програма навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 12.01.01-01-2021

стор. 2 з 11

Система менеджменту якості.
Робоча програма навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 12.01.01-01-2021

стор. 2 з 11

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійних програм, навчальних та робочих навчальних планів денної та заочної форми навчання підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» усіх спеціальностей та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробили:

зав. кафедри української мови та культури, доц. С.В. Литвинська
доц., кафедри української мови та культури, доц. У.П. Кошетар
доц. кафедри української мови та культури Н.О. Сенчило-Татліліоглу

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри української мови та культури, протокол № _____ від _____ 2021 р.

Завідувач кафедри С.В. Литвинська

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № 5 від «11» 01 2021 р.

Голова НМРР А.М. Кокарева

	Підпис	Прізвище	Посада	Дата
Узгоджено	<u>Лазоубовен</u>	Лазоубовен	Декан ФЛСК	
Узгоджено	<u>Костенко</u>	Костенко В.С.	Декан ФККП	
Узгоджено	<u>С</u>	С	Декан АКФ	

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	5
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	8
2. Програма навчальної дисципліни	9
2.1. Зміст навчальної дисципліни	9
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного мо- дуля	10
2.3. Тематичний план	11
2.4. Завдання на контрольну роботу (ЗФН).....	11
2.5. Перелік питань для підготовки до екзамене- ну.....	12
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	12
3.1. Методи навчання	12
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	12
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет	13
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	13

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.01-01-2021
		стор. 4 з 11	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни визначається теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують у майбутніх фахівців цілісного розуміння становлення національної державності та культури як соціально-історичного явища, виробляє навички у студентів системного бачення закономірностей та особливостей її розвитку у контексті загальносвітових цивілізаційних процесів.

Метою викладання дисципліни є формування у студентів знань про становлення та розвиток української державності з часів Київської Русі до сьогодення. Виховання освіченого фахівця-інтелектуала, що долає технократизм і однобічність сприйняття перебігу культурно-історичного процесу.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення та засвоєння основних історичних етапів розвитку української державності;
- формування цілісного та системного уявлення про визначальні закономірності та тенденції розвитку української державності та культури;
- вивчення особливостей розвитку національної культури та своєрідностей її знакової системи;
- виховання у студентів почуття патріотизму, національної самосвідомості, правової, політичної та духовної культури;
- формування навичок самостійного мислення та вміння давати власну, обґрунтовану оцінку державотворчим процесам та культурним явищам.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути знання та розуміння предметної області та вміння використовувати набуті знання в професійній діяльності та повсякденному житті.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен розвинути такі компетентності: - ціннісно-сміслову;
- комунікативну та кооперативну;
- загальнокультурну;
- компетентність особистісного самовдосконалення.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях з історії та літератури України та сприяє розвитку різносторонньо освіченого фахівця-інтелектуала здатного долати технократизм і однобічність сприйняття перебігу історико-культурного процесу.

1.2. Програма навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Історія української державності та культури», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Модуль 1. Історія української державності та культури.

Інтегровані вимоги модуля №1: знати періодизацію розвитку української державності, опанувати основні історичні та культурологічні поняття та категорії, вміти давати власну оцінку історико-культурним явищам та вміти орієнтуватися у джерелах історичних знань, інформації культурного змісту, у світі класичної та масової культури, користуватися сучасними інформаційними комунікаціями.

Тема 1. Державність і культура: поняття, ознаки, символи

Мета, предмет і завдання курсу «Історія української державності та культури». Основні ознаки, символи та атрибути державності. Витоки та етапи становлення української державності. Державність і роль міжнародного визнання. Культура як цілісний компонент, її функції, структура, типологія. Взаємозв'язок культури духовної й матеріальної. Культура, цивілізація, держава. Поняття світової та національної культури. Поняття «етносу» та «культурної ідентифікації». Національна історія та культура та їхнє значення в умовах державотворення, визначення основних пріоритетів історико-культурного розвитку народу України.

Тема 2. Зародження української державності. Київська Русь

Найдавніші державні утворення на українських землях (Кімерія і Таврика, Скіфія, Сарматія, Грецькі міста-поліси, Гунський союз). Становлення та розвиток Київської держави, роль християнства. Державнополітичний устрій Київської Русі. Розвиток міжнародних зв'язків Київської Русі. Причини занепаду Київської Русі та її культурно-історична спадщина. Галицько-Волинська держава: державотворчі традиції та їх розвиток. Державний лад королівства Данила Галицького. Українська державність в литовсько-польську добу (XIV – XV ст.).

Тема 3. Українська козацька держава

Причини виникнення українського козацтва. Запорізька Січ як військово-політичне об'єднання та її державницькі функції. Політична програма української держави Богдана Хмельницького. Суспільний та державний лад Козацької республіки. Зовнішньополітична діяльність. Боротьба України і Московії за «Київську спадщину». Українська духовна культура XIV – XVI ст. як складова загальноєвропейських культурних процесів.

Тема 4. Українська державність у роки Гетьманщини. Українське бароко.

Наступ царизму на українську державність. Поділ України і боротьба гетьманів за збереження її самостійності. «Україна», «Українська держава», «отчизна», «українці», «народ»: поняття та їх функціонування в староукраїнській мові. Гетьман Іван Мазепа та його політика. Своєрідність формування українського бароко: книгодрукування, література, архітектура. Пилип Орлик і Конституція України. Ліквідація царизмом незалежності України.

Тема 5. Відродження ідей української державності (XIX поч. XX ст.)

Українське національне відродження. Соціально-економічний і політичний розвиток України наприкінці XVII першій половині XIX ст. Відродження національної свідомості. Національне відродження у Західній Україні. «Руська трійця». Перша українська (нелегальна) політична організація – Кирило-Мефодіївське братство. Прояви політичного, соціального та національного гніту на українських землях з боку Австро-Угорщини та Росії. Валуївських циркуляр та Емської указ. Тарас Шевченко. Українська інтелігенція і розвиток національної свідомості українців. Національно-демократичні об'єднання та політичні партії у змаганні за українську державність кінця XIX початку XX ст. Питання української державності в програмах політичних об'єднань у Наддніпрянській Україні. Політичні партії Західної України та їх ставлення до української державності. Розвиток українського мистецтва: театр, музика, архітектура.

Тема 6. Боротьба за відродження української держави на початку XX ст.

Україна в радянський період (1920-1940 рр.). Українська національно-демократична революція. Відродження державності України. Проголошення Української Народної Республіки, її зовнішня політика. Державотворча діяльність. Центральна Рада. Гетьман Павло Скоропадський. Проголошення української держави. Зовнішня політика гетьманської влади. Національно-визвольний рух на західно-українських землях. Проголошення Західноукраїнської Народної Республіки. Зовнішня політика ЗУНР. Об'єднання УНР та ЗУНР. Проголошення соборної Украї-

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.01-01-2021
		стор. 6 з 11	

ни. Доба Директорії та державна політика. Втрата Україною національної незалежності. Воєнний комунізм і НЕП. Соціально-політичні аспекти голоду 1921-1923 рр. Вхідження в СРСР. Сталінізм. Політика українізації, її завдання та наслідки. Насильницька колективізація сільськогосподарства в Україні. Голод-геноцид 1932-1933 рр. Руйнування церкви. Боротьба за українську державність на землях Західної України у 1920-1930 рр. Організація українських націоналістів (ОУН): ідеологія, політика, лідери. Український культурний ренесанс. Наступ тоталітаризму на українську культуру. «Розстріляне відродження». Панування соцреалізму у культурі. Модернізм в українському мистецтві. М. Бойчук. Зародження українського кінематографу. О. Довженко.

Тема 7. Українська радянська республіка у повоєнний період (1945-1980 рр.)

Друга світова війна. Німецький окупаційний режим на українських землях. Створення Української повстанської армії (УПА). Національно-визвольна боротьба ОУН-УПА. Ідеологічний та політичний наступ тоталітаризму. «Десталінізація». Шістдесятництво як суспільно-політичний, філософсько-ідеологічний, науковий, літературно-мистецький феномен (В.Симоненко, Л.Костенко, В.Стус, І.Світличний, Д.Павличко, І.Драч, Є.Сверстюк, Б.Олійник, І.Дзюба, публіцист В.Чорновіл). Розвиток кіномистецтва. «Тіні забутих предків» С.Параджанова. Україна в період перебудови (1985 – серпень 1991 рр.). Посилення русифікації. Виникнення багатопартійності.

Тема 8. Процеси державотворення в Україні в умовах незалежності

Студентська революція на граніті. Проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.). Особливості державотворення. Соціально-економічний і політичний розвиток країни в умовах незалежності. Прийняття Конституції України 1996 р. Зовнішні та внутрішні чинники впливу на новітню українську державність. Помаранчева революція 2004 р. Проєвропейська політика Президента В. Ющенка. Прихід до влади контрреволюційних сил на чолі з В. Януковичем у 2010 р. «Харківські угоди» між Україною та Російською Федерацією, нищення армії та силових структур України. Відмова Януковича підписати документ про асоціацію з Європейським Союзом. Революція Гідності 2013-2014 рр. Анексія АРК. Початок «гібридної війни» Російської Федерації проти України. Президент П. Порошенко та політичний курс на євроатлантичну інтеграцію України. ЗМІ як фактор трансформації новітньої української культури. Створення мережі культурної індустрії та культурної комунікації. Мистецький андеграунд.

Тема 9. Розвиток української державності та культури в сучасних умовах

Відстоювання національних інтересів всередині країни в умовах «гібридної війни». Створення автокефальної Української Православної Церкви на чолі з Митрополитом Київським Епіфанієм. Закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної»: гарантування позиції української мови у державному управлінні, сфері послуг, освіти й медіа. Розвиток українського кіно. Українське державотворення в умовах новітніх технологій. Політика нової влади та Президента В. Зеленського.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни.

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання				
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Історія української державності та культури»										

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.1	Державність і культура: поняття, ознаки, символи.	1(2) семестр				1 семестр			
		9	2	2	5	7	2	–	5
1.2	Зародження української державності. Київська Русь.	9	2	2	5	7	2	–	5
1.3	Українська козацька держава.	9	2	2	5	5	–	–	5
1.4	Українська державність у роки Гетьманщини. Українське бароко.	9	2	2	5	7	2		5
1.5	Відродження ідей української державності (XIX поч. XX ст.)	9	2	2	5	5	–	–	5
1.6	Боротьба за відродження української держави на початку XX ст.	9	2	2	5	5	–	–	5
1.7	Українська радянська республіка у повоєнний період (1945-1980 рр.)	9	2	2	5	2 семестр			
						16	–	2	14
1.8	Процеси державотворення в Україні в умовах незалежності	9	2	2	5	14	–	–	14
1.9	Розвиток української державності та культури в сучасних умовах	9	1	–	8	16	–	2	14
1.10	Модульна контрольна робота №1	9	–	1	8	–	–	–	–
1.11	Виконання контрольної (домашньої) роботи		–			8	–	–	8
Усього за модулем №1		90	17	17	56	90	6	4	80
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	56	90	6	4	80

2.2. Завдання на контрольну роботу.

Контрольна робота з дисципліни виконується у другому семестрі заочної форми навчання, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студента при вивченні дисципліни.

Теми рефератів та завдання для виконання практичної частини контрольної (домашньої) роботи здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій, розроблених провідними викладачами кафедри.

Час, потрібний для виконання контрольної складає 8 годин самостійної роботи.

2.1.1. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену, розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод;
- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- порівняльний метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, самостійному виконанню завдань, роботі з навчальною літературою, аналізі теоретичного матеріалу історії української державності та культури.

3.2. Рекомендована література

Базова література

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯНАУ РП 12.01.01-01-2021
		стор. 8 з 11	

3.2.1. Борисова О., Климов А. Історія української державності. Підручник для вищих навчальних закладів: у 2-х томах / Борисова Ольга, Климов Анатолій. – К.: Видавничий дім «КОНКОРД», 2018. Том 1. (Давні часи, Середньовіччя. Нова доба) – 344 с.

3.2.2. Борисова О., Климов А. Історія української державності. Підручник для вищих навчальних закладів: у 2-х томах / Борисова Ольга, Климов Анатолій. – К.: Видавничий дім «КОНКОРД», 2018. Том 2. (1917–2017 рр.) – 464 с.

3.2.3. Греченко В. А., Кислюк К. В. Історія української культури : Навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. / Греченко В. А., Кислюк К. В. – К. : Кондор-Видавництво, 2015. – 352 с.

3.2.4. Історія Української держави: Гетьманат ранньомодерної доби / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. – К.: Арій, 2018. – 720 с.

3.2.5. Історія української культури / Н.М. Левицька, В.О. Колосюк, С.І. Береговий та ін.: Навчально-методичний посібник (за ред. проф. Н.М. Левицької та доц. С.І. Берегового) – К.: Кондор-Видавництво, 2015 – 326 с.

3.2.6. Хвіст В. Навчальний посібник «Історія української державності». Практикум. – К.: Компринт, 2017. – 520 с.

Допоміжна література

3.2.7. Історія української культури : підручник / В.А. Качкан, О.Б. Величко, Божко та ін. ; за ред. В.А. Качкана. – 3-є вид., випр. – К. : ВСВ «Медицина», 2016. – 368 с.

3.2.8. Україна: політична історія. ХХ - початок ХХІ століття / В. Баран [та ін.] ; ред. В. А. Смолій, Ю. А. Левенець ; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. – К. : Парламентське видавництво, 2007. - 1028 с.

3.2.9. Шевчук, Валерій. Козацька держава : етюди до історії українського державотворення / В. Шевчук. – К. : Абрис, 1995. – 392 с.

3.2.10. Шудря, Микола. Лицарі булави : розповіді про укр. гетьманів / Микола Шудря. – Київ : Велес, 2015. - 236

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. <http://www.golos.com.ua>

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Мак кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1 (2) семестр		
Модуль № 1 «Історія української державності та культури»		
Вид навчальної роботи	бали	Бали
Усна відповідь на практичному занятті	40 (4x10)	-
Тести	20 (2x10)	24 (2x12)

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯНАУ РП 12.01.01-01-2021
		стор. 9 з 11	

Для допуску до виконання модульної контрольної роботи студент має набрати не менше	41	-
Виконання модульної контрольної роботи	20	-
Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	36
Усього за модулем №1	60	60
Усього за модулем	80	60
Семестровий екзамен	20	40
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку .

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної рейтингових оцінок, у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: *92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E* тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ змін	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				